

Constituția României și legislație conexă

IANUARIE 2026

Cuprins¹⁾

CONSTITUȚIA ROMÂNIEI	5
-----------------------------------	----------

INDEX	87
--------------------	-----------

LEGISLAȚIE CONEXĂ

Legea cetățeniei române nr. 21/1991	91
--	-----------

Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale	140
--	------------

Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului	169
--	------------

¹⁾ Prezenta lucrare a fost actualizată la data de **21 ianuarie 2026**.

Constituția României și legislație conexă

**Ediția a 11-a,
rev.**

Universul Juridic
București
– 2026 –

Titlul II

Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale

Capitolul I

Dispoziții comune

Art. 15. Universalitatea. (1) Cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.

• **JURISPRUDENȚĂ. 1.** *V. JURISPRUDENȚĂ 3., infra, art. 147.*

2. V. JURISPRUDENȚĂ 3., infra, art. 115.

Art. 16. Egalitatea în drepturi. (1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.

(4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale.

• **JURISPRUDENȚĂ.** *Principiul egalității în drepturi nu se aplică între persoanele fizice și juridice, în numeroase rânduri acestea aflându-se în situații obiectiv diferite, ce impun instituirea unui tratament juridic diferit, determinat de anumite obiective urmărite de legiuitor – precum este intenția de responsabilizare a persoanei juridice priv. săvârșirea, de către prepuși, a contravențiilor –, de însăși natura acestor persoane, care face posibilă sau nu, după caz, aplic. unui anumit tratament juridic, de pericolul social diferit rezultat din contravențiile săvârșite de persoanele fizice în comparație cu cele săvârșite de persoanele juridice. Tratamentul juridic diferit instituit în cazurile amintite între persoanele fizice și juridice se întemeiază pe criterii obiective. Instituirea unui tratament juridic diferit între persoanele*

fizice și juridice nu reprezintă însă o obligație pentru legiuitor și nici o consecință ce rezultă de plano din art. 16 alin. (1) Constituție. Legiuitorul poate considera că este necesară instituirea unui tratament juridic uniform pentru persoanele fizice și juridice atunci când valorile sociale protejate ori drepturile și interesele altor persoane ar fi afectate în mod egal prin convențiile săvârșite și nu există alte motive ce justifică instituirea unui tratament juridic diferențiat {D.C.C. nr. 539/2015¹⁾ (R), par. 21-22 (M. Of. nr. 725 din 28 septembrie 2015)}.

Art. 17. Cetățenii români în străinătate. Cetățenii români se bucură în străinătate de protecția statului român și trebuie să-și îndeplinească obligațiile, cu excepția acelor care nu sunt compatibile cu absența lor din țară.

Art. 18. Cetățenii străini și apatrizii. (1) Cetățenii străini și apatrizii care locuiesc în România se bucură de protecția generală a persoanelor și a averilor, garantată de Constituție și de alte legi.

(2) Dreptul de azil se acordă și se retrage în condițiile legii, cu respectarea tratatelor și a convențiilor internaționale la care România este parte.

Art. 19. Extradarea și expulzarea. (1) Cetățeanul român nu poate fi extrădat sau expulzat din România.

(2) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), cetățenii români pot fi extrădați în baza convențiilor internaționale la care România este parte, în condițiile legii și pe bază de reciprocitate.

(3) Cetățenii străini și apatrizii pot fi extrădați numai în baza unei convenții internaționale sau în condiții de reciprocitate.

(4) Expulzarea sau extradarea se hotărăște de justiție.

Art. 20. Tratatelor internaționale privind drepturile omului. (1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

¹⁾ Apud **Codul muncii, legislație conexă și jurisprudență**, Ed. Universul Juridic, 2025.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

Art. 21. Accesul liber la justiție. (1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept.

(3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

(4) Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.

• **JURISPRUDENȚĂ.** *Accesul la justiție, garantat de art. 21 Constituție, nu presupune și accesul la toate mijloacele procedurale prin care se înfăptuiește justiția, iar instituirea regulilor de desfășurare a procesului în fața instanțelor jud., deci și reglem. căilor de atac, este de competența exclusivă a legiuitorului. Reglem. internaționale în materie nu impun accesul la totalitatea gradelor de jurisdicție sau la toate căile de atac prevăz. de legis. naționale. Art. 21 nu precizează în terminis că accesul liber la justiție implică întotdeauna dreptul de a exercita calea de atac atât a apelului, cât și a recursului. Legiuitorul are competența exclusivă [art. 126 alin. (2) Constituție] de a institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură, precum și modalități speciale de exercitare a drepturilor procedurale {D.C.C. nr. 570/2021 (R), par. 19, 21 (M. Of. nr. 88 din 28 ianuarie 2022)}.*

Capitolul II

Drepturile și libertățile fundamentale

Art. 22. Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică. (1) Dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi supus torturii și nici unui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant.

(3) Pedeapsa cu moartea este interzisă.